

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 10

NOVEMBER 2018

**REKENINGKUNDE V1
NASIENRIGLYN**

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 10 bladsye.

ALGEMENE REËLS:

1. Ken volpunte toe vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is. As 'n bewerking bedrag as finale antwoord gegee is, ken bewerking punt toe.
2. "Metode" punte word aangedui as
  - In berekening van die finale antwoord, moet een deel van die bewerking korrek wees, om die punt te verdien.
  - Wanneer antwoorde van vorige gedeeltes gebruik moet word, kontroleer die oordrag.
  - Ignoreer hakies op state, maar kontroleer bewerking voordat punte toegeken word.
3. Waar strafpunte toegeken word, kan die totale punt vir die afdeling nie 'n negatiewe waarde hê nie.
4. Vir vrae wat verduidelikings en kommentaar vereis, ken deelpunte toe. 'n Goeie verduideliking noem en verduidelik 'n stelling. Pasop vir alternatiewe bewoording wat dieselfde punte beskryf. Hierdie nasienriglyn bevat sommige alternatiewe. Wees bedag op kandidate se verduideliking en ken punte toe vir geldige verduidelikings.
5. Waar van toepassing/geldig, aanvaar erkende afkortings.
6. Van opvoeders word verwag om deur die vraestel te werk en redelike aanpassing, binne die raamwerk vir punte toekenning, waar nodig op die nasienriglyn te maak.

VRAAG 1: REKENINGKUNDIGE KONSEPTE EN REKENINGKUNDIGE VERGELYKING**1.1 REKENINGKUNDIGE KONSEPTE**

1.1.1	C	✓
1.1.2	A	✓
1.1.3	B	✓
1.1.4	A	✓
1.1.5	A	✓

5

1.2 REKENINGKUNDIGE VERGELYKING

Nr	INTERNE BRONDOKUMENT	ALGEMENE GROOTBOEK		INVLOED OP		
		REKENING DT	REKENING KT	BATES	EKWITEIT	LASTE
1.2.1	Bankstaat ✓	Bank ✓	Kapitaal ✓	+180 000✓	+180 000✓	
1.2.2	Tjekteenblad	Toerusting ✓	Bank ✓	± 3 800✓✓		
1.2.3	Duplikaat faktuur	<u>Debiteure kontrole</u> ✓	Verkope ✓	+ 2 800 ✓	+ 560 ✓✓	
		Koste van verkope ✓	Handelsvoorraad ✓	- 2 240✓		
1.2.4	Oorspronklike faktuur	Handelsvoorraad ✓	<u>Krediteure kontrole</u> ✓	+5 100✓		+ 5 100 ☑
1.2.5	Duplikaat kwitansie ✓	Bank ✓	<u>Debiteure kontrole</u> ✓	-2 660 ✓		- 2 660 ✓
		Korting toegestaan ✓	<u>Debiteure kontrole</u> ✓	- 140 ✓	- 140 ✓	

30

VRAAG 1**35**

VRAAG 2: ETIEK, INTERNE BEHEER EN LOONJOERNAAL

(35 punte; 30 minute)

2. ETIEK

2.1

2.1.1	C	✓
2.1.2	G	✓
2.1.3	D	✓
2.1.4	A	✓
2.1.5	F	✓

5

2.2.1 Waarom stel die regering minimum lone vas?

Enige aanvaarbare antwoord ✓✓

- Om die belange van die armes te beskerm
- Om armoede te verlig

2

2.2.2 Beskou jy die optrede van hierdie besighede as eties? Motiveer jou antwoord.

Nee, ✓

Dit is teen arbeidswetgewing ✓✓

3

2.3 INTERNE BEHEER EN LOONJOERNAAL

2.3.1 B Mills is gereeld laat vir werk en loop vroeg op 'n Vrydag. Watter stappe kan die eienaar van Super Skoon Skoonmaak Dienste neem om te verhoed dat dit 'n gewoonte van sy personeel word?

Enige aanvaarbare antwoord Uitstekend ✓✓✓ Goed ✓✓ Aanvaarbaar ✓

- Voorsien aan elke werknemer 'n etiese kode
- Ondersoek die rede
- Reik 'n skriftelike waarskuwing aan Mills uit

3

2.3.2 Noem TWEE interne beheermaatreëls wat die eienaar van Super Skoon Skoonmaak Dienste kan implementeer in reaksie op die klagtes ontvang oor rook in publieke areas en die swak produktiwiteit van sy personeel.

Enige aanvaarbare antwoord ✓✓ ✓✓

- Stel 'n toesighouer aan
- Vergader met die werknemers om die klagtes te bespreek
- Doen gereeld ongeskeduleerde inspeksies by kliënte se perseel

4

2.3.3 LOONJOERNAAL VAN SUPER SKOON SKOONMAAK DIENSTE VIR DIE WEEK TOT 26 OKTOBER 2018

WERKNEMER	BASIESE LOON	OORTYD			BRUTO LOON	AFTREKKINGS				NETTO LOON	BYDRAES	
		URE	R/h	R/c		LBS	WVF	PENSIOEN	TOTAAL		WVF	PENSIOEN
Kunene	✓ 800	✓ 5	✓ 30	✓ 150	☑ 950	171	95	✓ 64	330	☑ 620	✓ 95	☑ 128
Xaxa	800				✓ 800	✓ 144	80	64	288	☑ 512	80	128
Mills	700				✓ 700	✓ 126	✓ 70	✓ 56	252	☑ 448	70	☑ 112

18

VRAAG 2

35

VRAAG 3: NOTAS TOT DIE FINANSIËLE STATE EN BALANSSTAAT

(40 punte; 30 minute)

3.1 NOTAS TOT DIE FINANSIËLE STATE

Vaste bates

	GROND EN GEBOU	VOERTUIG	TOERUSTING
Kosprys	✓ 130 000	45 000	50 000
Opgehoopte waardevermindering		(25 260)	(20 200)
Drawaarde (01/03/17)	130 000	✓ 19 740	29 800
<u>Bewegings</u>			
Aankope	20 000	✓ 40 000	
Waardevermindering		✓✓ (7 948)	✓ (7 500)
Drawaarde (28/02/18)	✓ 150 000	51 792	☑ 22 300
Kosprys	150 000	✓ 85 000	50 000
Opgehoopte waardevermindering		☑ (33 208)	(27 700)

10

Voorraad

Handelsvoorraad	31 918	✓
Skryfbehoeftes	315	✓
	32 233	✓

3

Handels- en ander ontvangbares

Debiteurekontrole	26 882	✓
Opgelope inkomste	611	✓✓
	27 493	☑

4

Handels- en ander betaalbares

Krediteurekontrole	32 860	✓
Opgelope uitgawes	4 060	✓✓
Vooruitontvange inkomste	7 600	✓✓
	44 520	☑

6

3.2 BALANSSTAAT VAN WÊRELDWYE HANDELAARS OP 28 FEBRUARIE 2018

BATES		
<u>Nie-bedryfsbates</u>		☒ 249 092
Vaste bates		☒ 224 092
Finansiële bates		
✓ Vaste deposito		✓ 25 000
<u>Bedryfsbates</u>		75 626
Voorraad		☒ 32 233
✓ Handels- en ander ontvangbares		☒ 27 493
Kontant en kontantekwivalente	15000✓+600✓+300✓	☒ 15 900
TOTALE BATES		324 718
EKWITEIT EN LASTE		
Eienaarsbelang		☒ 160 198
<u>Nie-bedryfslaste</u>		100 000
Lening	120 000 – 20 000	✓✓100 000
<u>Bedryfslaste</u>		64 520
Handels- en ander betaalbares		☒ 44 520
Korttermyn lening		☒ 20 000
TOTALE EKWITEIT EN LASTE		☒ 324 718

17

VRAAG 3

40

VRAAG 4: REKENINGKUNDIGE KONSEPTE EN ONTLEDING EN VERTOLKING VAN FINANSIËLE STATE

(40 punte; 30 minute)

4.1 REKENINGKUNDIGE KONSEPTE

4.1.1	Wingsgewendheid	✓
4.1.2	Opbrengs op belegging	✓
4.1.3	Solvabiliteit	✓
4.1.4	Likiditeit	✓

4

4.2 SWIFT HANDELAARS

Alle bewerkings moet tot EEN DESIMALE PLEK getoon word.

4.2.1 Bedryfsverhouding

46 500 ✓ + 33 000 ✓ + 2 500 ✓ : 26 000 ✓ + 24 000 ✓
82 000 : 50 000
1,6 : 1 (een deel korrek en moet x : 1 wees)

6

4.2.2 Vuurproefverhouding

82 000 – 46 500 ✓ : 50 000 ✓
35 500 : 50 000
0,7 : 1 (een deel korrek en moet x : 1 wees)

3

4.2.3 Vergelyk hierdie resultate met dié van 2017 en lewer kommentaar oor die likiditeit van die onderneming.

Bedryfsverhouding verminder van 2 : 1 na 1,6 : 1 ✓
Vuurproefverhouding verminder van 1,5 : 1 na 0,7 : 1 ✓

Die likiditeit van die onderneming het verswak en dit kan veroorsaak dat probleme ontstaan om die korttermyn verpligtinge na te kom. ✓✓

4

3

4.2.4 Bereken die opbrengs op gemiddelde eienaarsbelang.

$$\frac{90\,000 \checkmark}{\frac{1}{2} \checkmark (400\,000 \checkmark + (400\,000 + 90\,000 - 70\,000) \checkmark)} \times 100$$

$$\frac{90\,000}{410\,000} \times 100$$

= 22%

6

4.2.5 Behoort die eenaar met hierdie opbrengs tevrede te wees? Motiveer jou antwoord.

Ja

Die opbrengs deur die eenaar verdien is beter as ander veilige beleggings

3

4.3 LS REKENAARS

4.3.1 Bereken die winsopslag persentasie vir 2018.

$$\frac{210\,000 \checkmark}{600\,000 \checkmark} \times 100$$

35%

3

4.3.2 Gee TWEE redes vir die afwyking van die winsopslag teiken van 40%.

Enige geldige antwoord

Foutiewe berekening van verkoopprijs
 Uitverkoop van verouderde voorraad
 Beskadigde goedere

4

4.3.3 Die winsopslag vir 2017 was 50%. Watter invloed het die verandering in winsopslag op die besigheid gehad? Haal syfers aan om jou antwoord te ondersteun.

Enige geldige antwoord met syfers ✓ ✓

- Toename in verkope van 645 000 na 810 000
- Toename in netto wins van 136 000 na 150 000

2

4.3.4 LS Rekenaars spandeer minder op nasionale advertensies en fokus nou op plaaslike advertensies. Was hierdie besluit tot hul voordeel? Haal syfers aan om jou antwoord te ondersteun.

Ja ✓, verduideliking ✓ syfers ✓

Plaaslike advertensies is baie goedkoper (55 000 na 30 000) en verkope het toegeneem (645 000 na 810 000)

3

4.3.5 Watter persentasie van verkope word aan salarisse en lone spandeer?

$$\frac{64\,800}{810\,000} \times 100$$

8% ✓✓

2

VRAAG 4	40	
----------------	-----------	--

TOTAAL: 150